

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Helyben: Vidéken:
 Egy hóra. I ker. Egy hóra. I ker. 50 fill.
 Negyedévre . . . 3 " Negyedévre 4 " 50 "

Felelős szerkesztő:
Dr. MÓRICZ PÁL.
 Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
 Piac-utca 47. és 48. szám.

Sztrájk, rendőrség, közszabadság.

Irta: **Dr. BARTHA BÉLA.**

Érzem a felelősséget, oly időben, mint a mostani, melyben úgy az egész ország, mint városunk egész társadalmá is a villamos feszültség állapotában van s egyetlen szikra, egyetlen meggondolatlan cselekedet lángra lobbanthatja a felhalmozódott gyújtóanyagot, a folyamatban levő kérdésekhez hozzá szólok, mint tárgyilagos szemlélő s mint oly ember, ki a társadalmi kérdésekkel hivatalomnál fogva már rég foglalkozom.

De érzem azt is, hogy gondolatimat, melyekben pozitív javaslatok, a közhatóság és a munkások magartására nézve némely irányító eszme foglaltatnak, elmondjam, mert a gyakorlat emberei által csinált zürzavart az elmélet magasabb szempontjainak tekintetbe vételével lehet és kell kibonyolítani.

A debreczeni kezemunkások sztrájkjából indulok ki, de ez nekem csak alkalom és bizonyíték annak igazolására, amit elmondandó vagyok.

A sztrájk, a munkabeszüntetés a munkások egyik, nagyon kétélű, de hatalmas fegyvere abban a roppant küzdelemben, melyet a munkaadók ellenében, gazdasági jobblétük kivívása végett indítanak, amint-hogy a munkaadók mint a tőke, s a nagyobb társadalmi hatalom és befolyás birtokosai is ezérfele eszközt használnak fel, hogy munkásaikkal, vagy a fogyasztó közönséggel szemben nagyobb gazdasági előnyöket szerezzenek.

A sztrájk kiindulhat, téves, vagy helytelen, igazságos vagy igazságtalan alapokból, de magában véve nem egyéb, mint a munkások és munkaadók harca, küzdelme, melyben mindkét fél szenved, sok érdeket feláldoz nagyobb, állandóbb cél érdekében, s végződhet egyik, vagy másik fél legyőzésével, de sem a közhatóságoknak a törvényileg szervezett békéltetési s egyezkedési eljárás kivételével, sem a nagy közönségnek nem ad jogot s alkalmat arra, hogy a küzdelemben beleavatkozzék, azt egyik másik fél javára befolyásolja, mindaddig míg azok a valóságos közérdeket, pl. az állam biztonságát, a személy- és vagyonsérthetlenségét, a közcsendet és rendet nem veszélyeztetik.

Az alkotmányos szabadságok.

A modern kultúrtársadalom legfőbb vívmányai közé a polgári és politikai szabadságjogok, szabad személyiség, lakóhely, pálya és szerződési, egyesülési, gyülekezési szabadság stb. tartoznak.

A karhatalomnak közelebbről a közigazgatásnak és még közelebbről a rendőrségnek arra kell vigyázni hogy e szabadságjogokat tiszteletben tartsa, valódi alapos ok nélkül meg ne szorítsa, meg pedig éppen ne sértse.

Más oldalról azt kell tekintetbe vennie, hogy ő első sorban a közérdek, azután a jogos magánérdek védelmére van hivatva, s e munkájában az osztó igazság és jogegyenlőség követelményei szerint kell mérnie munkásnak és munkaadónak egyaránt.

A munkaadót meg kell védelmeznie minden jogos igényében; személyét, vagyónát, a nála az egyéni szabadság alapján önként munkába lépni akarókat szinten; a sztrájkolók erőszakoskodását, hatalmaskodását a kellő előre gondoskodással kíséretük praeventív eszközök alkalmazásával visszaszorítani, de ebből is mindig csak annyit és úgy alkalmazni, amennyi és ahogy legszükségesebb és legtapintatosabb.

Más oldalról a sztrájkolók részére is meg kell adni a közszabadság alkotmányunkban gyökerező mértékét; hogy tehát, ha jónak látták, a törvény és szerződés meg nem sértése mellett a munkát beszüntethessék, követeléseiket felállithassák, a gyárosokkal, munkaadókkal egyezkedhessenek; a szervezkedésben, egyesülésben, gyülekezésben rejülő alkotmányos szabadságokat és erőforrásokat sem szabad tőlük elvonni, hiszen szervezet és összetartás nélkül tehetetlen pelyhek lennének.

Népgyűlések.

Közelebbről szólva népgyűlés tartása részükre engedélyezhető és engedélyezendő, mert alkotmányos államban a gyülekezési jog minden állampolgárt megillet. Tegyen meg a rendőrhatalóság minden előzetes intézkedést, hogy a népgyűlés törvényesen folyjék le s következménye ne legyen veszély, vagy rombolás a külbékében, személy- és vagyonbiztonságban.

Kétségtelen, hogy a társadalom kevésbé művelt elemei, ha a zavar-

gás és rendbontás alakjai hozzájuk még akaratuk ellenére is csatlakoznának, könnyen veszedelmes népmozgalmak eszközeivé válhatnának; de ha a praeventív intézkedéseket kellő erővel s okossággal megtette a hatóság s ez köztudomású, legtöbbször már maga az a tudat elégséges a tömeg fékentartására és ha nem, akkor a szervezett rendőri és katonai hatalom. De erre nem igen kerül a sor, mert a munkásoknak is érdeke a csöndes, rendes magaviselet, mely a hatóságot, a szervezett hatalmat nem ingerli, a közönség rokonszenvét tokozza.

A népgyűlések indokolatlan betiltása, durvan való szétűzése a legerősebb ingerlője a tömegnek s a közszabadság súlyos megsértése.

Pedig hatóságaink rendszeren az előbbibe, rendőrségeink az utóbbiba esnek széles e hazában, jelül annak, hogy a külhatalmat nálunk ma is gyakran autokratikusan, egyoldalulag kezelik, a közszabadságok tiszteletben tartása iránti érzék és kötelességtudat nincsen meg; közigazgatásunk jelentékeny része elméleti tudásban, gyakorlati tapintatban távol áll ettől, amit európai színvonalnak nevezünk, s hogy e téren csakugyan égető a reform szükségé.

Hatósági tulkapások.

Éppily tanácstalanul állnak gyakori példák szerint hatóságaink az u. n. sztrájkanyagokkal, körmenetekkel, felvonulásokkal, valamint a sztrájkolók irányában az u. n. tolonczolási rendszabályok alkalmazásával szemben is, mert vagy nem ismerik törvényes szabályainkat, alkotmányunk szellemét és betűit, vagy tulateszik mai gukat rajta, erély helyett durvaságba s a legfontosabb szabadságjogok alap-talan megsértésébe esnek, feledve azt, hogy a mai idők szellemében ez a munkásnak éppen oly joga, mint a

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer:

tüdőbetegeknél, légzőszervek hurutos bajainál ugymint **idült bronchitis, számarhurut** és különösen **lábbadozóknál influenza után** ajánlatik. Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4.— kor.-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg aianti czéggel legyen ellátva

F. Hoffmann-La Roche & Co vegyészeti gyár **Basel** (Svájcz.)

társadalom akármely leggazdagabb, vagy legtekintélyesebb tagjának.

A sztrájkanyag.

Ha a munkások szervezkedési jogát, egyesülési szabadságát elismeri az alkotmány, gazdaságpolitikailag pedig kétségtelen, hogy **egyetlen erejük s fegyverük az egyesülésben és összetartásban rejlik**: nem tagadható meg tőlük, hogy mindaddig, míg a közrendet, közérkölciséget, személy és vagyonszabadságot nem veszélyeztetik, arra alkalmas köz-, vagy nekik átengedett magánhelyen együtt maradhassanak, közös élélémezésről, ellátásokról jogos eszközökkel gondoskodhassanak; vagyis a **sztrájkanyag**, mint ilyenek, alkotmányunk, s közszabadsági jogaink értelmében **jogosultak**. Természetes, hogy a szükséges produktív intézkedéseket ezekkel szemben is meg kell tenni, még pedig kellő arányokban, mert hisz azt tagadni nem lehet, hogy könnyen zavargások fészkeivé lehetnek. Ha az bekövetkezett, a praeventív intézkedéseket most már fel kell használni ellenük, feloszlathatók, ha kell erőszakkal is, de csakis ezen esetben, addig nem.

Magyarországon nem ez a gyakorlat. Számos esetet olvasunk, hogy csendőrség, rendőrség **legdurvább karhatalommal oszlatja fel azokat**, ha munkás és munkaadó között egy-két békéltetés egyezkedés nem sikerült, amivel annak a gyanúnak is teszi ki a közhatalóságot, hogy **részrehajló** s egyik félnek akarta pártját fogni.

Hatósági törvénysértések.

Hasonlót lehet mondani az u. n. **tüntető köi menetek, séták engedélyezéséről**, melyek, míg zavargásba nem fajulnak, csak hangulatkeltés, rokonszenvbresztés, önbátorítás eszközei.

Még több a törvénysértés, tapintatlanság a sztrájkoló munkásoknak, **mint foglalkozás nélküli egyéneknek az eltolonczolásánál** akkor, ha bizonyos záros határidő alatt az egyeség munkaadó s munkás között létre nem jött, s a tolonczszabályok félremagyarázásán, vagy elmagyarázásán alapszik.

A sztrájkolók nem tolonczolhatók el.

Az 1885. évi febr. 14-iki ma is érvényben levő tolonczszabályzat megállapítja, hogy kik azon egyének, kiktől a törvény a lakóhely szabad választásának jogát megtagadja, a kik eltolonczolhatóság alá eshetnek. Ezek a csavargók, létfenntartási forrással nem rendelkező szokásos munkakerülők, bizonyos esetekben a kéjnök, engedély nélkül koldulók, fegyházbüntetés után feltételes szabadságra bocsátott, vagy oly egyének, kik a közbiztonságra veszedelmesekké váltak; s egy 1898-iki belügyminiszteri rendelet értelmében az idegen illetőségű, utazó szocialista izgatók.

Ámde sztrájkoló munkásokra ezek a kategóriák mindaddig nem alkalmazhatók, míg csak azért nincs éppen alkalmazásuk, mert a bérharcz folyamatban van, még ha a kiegyezés megghiusultnak látszik is, nem alkalmazhatók pedig mindaddig, míg bármely jogos forrásból, pl. ha máshonnan jövő segélyekből is magukat úgy fentudják

tartani, hogy a köznek terhére nem esnek, szegényellátásra nem szorulnak, vagy tényleges rendbontó cselekvéseik által a közbiztonságra veszedelmesekké nem válnak.

Csakis ezen esetben szabad ellenőrkben a tolonczszabályokat alkalmazni, addig nem.

Am a magyar közigazgatási, illetőleg rendőri hatóságok egy része a polgári szabadság megsértésével a neki kellemetlenné vált, mert folytonos éber figyelmet és készenlélet igénylő sztrájkolóktól nagyon örömet és gyakran szabadul meg az eltolonczoltatás jogtalan és brutális alkalmazásával.

Ez ellen az egész művelt, öntudatos társadalomnak tiltakozni kell, mert ez mindnyájunk bőrére megy.

Ma nekem, holnap neked; ma a munkásnak, ki szintén állampolgár, holnap a szabadabb eszméket hirdető uri sorban levő embereknek.

Ha ez a rendszer gyökeret ver, hazánk megfogja közelíteni Oroszországot, hol a közigazgatási hatóság egyetlen szemöldök-rándítása, vagy tollvonása százakat és ezeket deportálhat Szibériába.

Hogy igazam van, s hogy nemcsak a vidéki, feladatuk magaslatán kevésbé, vagy épen nem álló, hanem a fővárosi rendőrség is éppoly kevésbé tiszteli a politikai s polgári szabadságot, s ma munkásra, holnap intelligens emberre következhetik el a sor: bizonyítja annak a 700—800 vasuti tisztviselőnek s altisztnek a sorsa, kiket a fővárosi rendőrség a lapok jelentése szerint tömegesen csukatott be tegnap a tolonczházba.

A helyes út.

A debreczeni munkásmozgalommal szemben főispánunk, s amint a tegnapi helyi lapokban olvassuk, a belügyminiszter megtalálta a helyes és alkotmányos utat s lényegileg, ha a hiradás való, azon álláspontra helyezkedett, melyet itt kifejtettem. S ez így van jól.

Vajha tanulnának belőle a karhatalom többi kezelői, akár az itteni, akár a máshol szereplő közigazgatási és rendőrhatalóságok.

Védjük meg a közszabadságokat.

E cikknek pedig, mely nem személyek ellen irányult, egyetlen célja az volt, hogy e nagy fontosságú aktuális kérdésekben segítsen megvédeni a megtámadott, s könnyen veszendőbe menő közszabadságokat, újabb fejlődésünk legértékesebb gyümölcseit; s a higgadt szemlélő bírálásával s minden oldalra elfogulatlan kimutatásával hozzájáruljon a helyes irány kijelöléséhez, úgyhogy abban munkaadó, munkás, közhatalóság és társadalmi közérdek a maga jogos védelmét, de egyúttal cselekvésének ész- és alkotmányyszerű korlátait megtalálja.

Frázisok és izgatás nélkül akartam pozitív javaslatokkal e nagy célt szolgálni.

A vasutasok ügye.

Az országos sztrájk újabb részletei. Délutáni események.

Az országos vasutas sztrájk újabb és újabb, nagyérdékű fordulatairól, a csütörtök hajnalban és a délelőtt előfordult jelesebb eseményekről a *Debreczeni Független Ujság* déli 1 órakor kiadott rendkívüli kiadásában tájékoztattuk az érdekelt vasutasokat és a vasutasok igaz, nagy ügye iránt oly páratlan rokonszenvet és érdeklődést tanúsított közönséget.

Most a dél óta történt érdekfe-szitőbbnél-érdekfesztőbb eseményekről számolunk és kezdjük a műhelytelepi munkások sztrájkjával.

Letették a kalapácsot.

Csütörtökön délben 12 órakor a műhelytelepi munkások is letették a kalapácsot. És délután már a debreczeni műhelytelepen is szünetelt a munka. A hivatalos jelentés gondosan, óvatosan igyekszik kerülni ez esemény nevének nevezésénél a sztrájk szót; hanem úgy mondták és mondják, hogy a főnök **szabadságolta** délutánra a munkásokat; mert a többi sztrájkba lépett debreczeni munkások fenyegetéseitől akarta megoltalmazni a jó főnök a műhelytelep derék munkásait.

Hát hiszi ezt a piczi! Nem szabadságolás, de sztrájk ez uraim! Vagyis inkább az első lépés a sztrájk felé.

Egyébként, ez esettel kapcsolatban, majd közelebb szót ejtünk a debreczeni műhelytelepen a Podolszky-főnök által fentartott avatag szellemről és az idegen elemeknek a magyar munkások fölé helyezéséről is. Az itt uralkodó vaskalaposág jellemzésére például felemlítjük ezen alábbi sikerült czopf-történetet.

A felsült vaskalap.

Ez az irás a debreczeni műhelytelep főnökének, a „hapták reglamás“ Podolszky főnöknek a vaskalapját, a vaskalap alá rejtett basáskodásait, az ő idegen rézdudás saját külön világát örökíti.

Podolszky ur még a régi „haptakos“ világ kaszárnya hangján és modorában kormányozza a műhelytelepet, a hol a magyar munkások értelmisége robotol hiven és becsületesen, teljes odaadással.

Persze ez a váratlanul bekövetkezett vasuti sztrájk még a Podolszky ur vaskalapját is megkongatta és gondolkozóba ejtette. Nevezetesen ez az eset, mely a sztrájk reggelén folyt le, némileg megvilágítja a Podolszky főnök saját külön felfogását.

Az állomásról adott hívásra a műhelytelep tisztviselői (mérnökök, felső szakiskolákat végezet művezetők) jelentették a műhelyfőnöknek, hogy a szolgálatot abba hagyják és az állomásra távoznak, a kartársakhoz csatlakozni.

Még eme kijelentésre sem gyuladt fel a világosság a Podolszky főnök vaskalapjában a mozgalom nagy jelentősége fölől és az ő szokott modorában a hirhedt igazgatói rendelettel hozakodott elő, amely felfüggesztéssel, elcsapással fenyegetett minden sztrájkbalépőt; majd azt kívánta, hogy írják alá ezt az irást. Persze a furcsa kívánságot megtagadták, a midőn is a vaskalapos főnök azzal fenyegetődött, hogy a szakképzett

tisztviselőket munkásokkal fogja helyettesíteni.

Ez sem használt. A műhelytelepi tisztviselők is csatlakoztak a többi bajtársakhoz s nagyon természetesen a rézfűvós idegenek fő-fő atyamestere a fenyegetés daczára is magára maradt . . .

Az első nyomás.

A vasutasok hatalmas és ellenállhatatlan mozgalmával szemben tehetetlenül, szánalmasan vergődik a kormány és a vasut igazgatósága. Nyakig ülnek a vasutasoknak szánt csávéban a kegyetlen, a megszorult rókák. Érezik, hogy tehetetlen minden ravaszságok, minden erőszakoskodások ezzel a hatalmas, szilárd, összeforrott, megközelíthetetlen erővel szemben. De hát már a szégyentől sem tehetnek mást, hogy legalább a letűnt hatalom látszatát akarják megmenteni **ezeke a bukottak**. Tehát, mint a fuldokló, a szalmazsálhoz is kapkodnak. Hazug hírekkel, gyerekes rémitgetésekkel akarják megtevesztetni, eltántorítani a derék, józan vasutasokat a **bukottak**, akiknek a hazudozását azonban az utolsó bakter sem veszi komolyan és a **letűnt hatalmuk rongyaival hivalkodó rokkantbasák fenyegetései a pusztában kiáltott szóként hangzanak el** . . .

Mert elkövetkezett az újrend, az új szellem, az új emberek korszaka, a melynek virradata elé felső nyomásokkal semmiféle gátat sem vehet földi hatalom; a melynek az első nyomását szilárdan, önérvényesen, öntudatosan utasították vissza a debreczeni vasutasok is.

Ennek a **jelentőségteljes, felelőszép és nemes esetnek** az indító oka és lefolyása a következő volt.

Korpával töltött bomba.

A kormány és az igazgatóság iszonyatos hatása, minden eleven vasutast halálra rémitő bombának számította azt a rendeletét, amelyet a **bukott** Ludvig elnök igazgató névjegyzésével, az **állami posta-távíró igénybe vételével**, bocsátottak szét minden állomási- és fűtőházi főnökhöz.

Nem kívánván egyebet ezek a kegyelmes és méltóságos és nagyságos kisdedek, minthogy a főnökök hívják össze és szólítsák fel az összes személyzetet, miszerint:

mindenki lépjen vissza a szolgálatba; állítsák össze a vonatokat; fűtsék be a mozdonyokat, hogy bármely pillanatban a forgalmat megindíthassák. Ezen rendeletével kapcsolatban hivatkozik az elnökgazgató a főnökök kötelességére, azon lépesmélzel édesgetvén és figyelmeztetvén őket, hogy a ki mennyire fogja teljesíteni kötelességét, aszerint méltányolják és — **jutalmaztatik** . . . Nem mulasztván megjegyezni azt sem, mert ellenkezésképpen következik a szörnyűség elcsapás, akasztás és a jó ég tudná, hogy még micsoda mártírság.

Mintha bizony azt a 30-36 ezer vasutast olyan könnyűszerrel porbalehetne gázolni és halálra lehetne rémiteni ilyen **korpával töltött bombával**. Hát bizony ezt, mint a debreczeni vasutasok által tartott gyűlés lefolyása és határozata bizonyítja, senki sem vette komolyan, sőt határozottan visszautasították a kísértést, a mely az erős lelkeket nemhogy eltántorította volna, de még inkább megszilárdította szövetségükben és komoly elhatározásukban.

Olaj a tűzre.

Tegnap délután 1/26 órakor, a III-ad osztályú váróteremben majdnem teljes számban gyülekeztek, a debreczeni vasutasok százai, a kiknek a gyűlésén az egyik főnök kísérlete meg az összetartás megbontását; de a kísérlet nem sikerült. Az igazságos küzdelemben lelkesült gyűlés **egyhangulag utasította vissza azt. Hivatalnok, altiszt és szolgalmind együtt érezett**; ugyannyira, hogy ez a kísérlet méginkább **olaj volt a tűzre**, mert a helyzetet teljesen átértett vasutasok az ez után következő, még erőszakosabb nyomás ellen is vértézve vannak; hisz a rendíthetetlen összetartás erején bármely alattomos támadás hatálytalanná válik.

Férfias és őszinte szavak.

Nagyon lelkesítőleg és felvillanyozólag hatott az egyik közbecsült és szeretett, komoly törekvéseiről, tudásáról, higgadtságáról ösmert mérnöknek a kijelentése, melyet viharos tapssal, szünni nem akaró éljenzéssel, helyléssel fogadtak. Ezen a meghiusult kísérletezést döntő hatással visszautasító kijelentések magva az volt, hogy legyenek kitartóak és összetartóak a vasutasok, a kik a jobb sorsukat feltáró fordulóponthoz érve, hiszi, nem fogják eldobni a már eddig kivívott és az ezután kivívandó teljes sikereket. Találón jegyezte meg a történet hivatkozásra, hogy a hazafiságra és a hazafiság kötelmeire ne csak mindig az alantosakkal szemben hivatkozzanak, hanem a hatalom kormánytartói is almazkodjanak már egyszer ahoz.

Évek nagy gondolata valósult most meg ezzel az erős lépéssel. A vasutasok teljes tudatában vannak a tettnek és komolyan határozták el magokat; azért ha most megváltoztatnák ezen lépésüket, a felelősség rájuk hárulna, amit nem hajlandók vállalni, tudatában az ügy igazságának. Tehát tartásuk meg a hozzájuk illő komolyságot, nyugodtságot és tartanak össze, míg ügyük diadalra nem jut.

A nyiregyháziak.

A nyiregyházi állomásról erélyes hangú táviratot küldtek az alkalmazottak. Kijelentették, hogy a főnök által felolvasott távirat daczára megtagadták a szolgálatot és **nem becsületos vasutas az, a ki a sztrájkot megszegi a követeések kivívása előtt.**

A hű bajtársak.

A bajtársi szeretetnek és az igaz ügy védelmének gyönyörű, önzetlen, nemes példájáról emlékezünk.

A nagy elhatározást megillető hódolattal cselekedszük ezt.

Távirati értesülés érkezett, hogy a budapesti mozgalmi bizottsághoz a **Kassa oderbergi, a szamosvölgyi és az arad-csanádi** vonalak vasuti alkalmazottaitól azon távirati értesítés érkezett, **hogy ha a kormány esti hét óráig meg nem adja, nem teljesíti az országos sztrájkba lépett vasutas bajtársak követelését, akkor ezeken a vonalokon is azonnal sztrájkba lépnek.**

Hangulatok és képek.

Az ipar- és kereskedelmi bank nagy házában, a hol a mi derék kis **Nágel** doktorunk is lakik, volt dolgunk.

A tavaszi napfényben ragyogtak az udvarra néző ablakok és az egyik ablaknál bodrosfürtű eselédleányka dudolgotott.

Fülembe ütődött a melódia . . . A munkás induló danáját dudolta a fiatal leány.

A pályaház nagy előcsarnokában fel s alá sürgölődnek feltűzött szuronypuskás 39-ik gyalogezredbeli hajdubakák. A káplár urak, az őrmester urak és hogy a krumpli-virágos frájttereket se feledjem: megannyian szigoruan, okosan parancsolták a jóképű hajdufiuknak, hogy a vasuti pénztárakat miként és miként **istrázsálják**. Istrázsálnak is hiven a derék hajdubakák, csakhogy az egyik bakakoma a „Stollwerkk féle” cukrot, illatszer üvegcsét rejtegető automata-gépet is **vaskassának** vélté és majdnem szuronyt szegezett egy diákra, a ki a bedobott hatosért a furfangos német gépből valami cukorkát akart — **kiváltani** . . .

A szuronyt szegezett hadfi félreértését, a ki a cukor-automatát vasuti pénztárnak nézte, az egyik délczeg önkéntes káplár osztalta el közbelépésével.

Derék magyar uriember a mernyiki luteránus tiszteletes. Még a vasutas sztrájk kitörése előtt jött Debreczenbe Materny főespereshez és most itt rekedt.

A derék főtisztelendőnek most azután a miatt fő a feje, hogy kimondja el majd Mernyiken a — **vasárnapi predikációt.**

Barabás Béla vonata.

Aradról iáviratozzák, hogy onnan mégis indult vonat csütörtökön reggel. A csanádi vasutak igazgatósága egyik motoros kocsiját bocsátotta dr. **Barabás Béla** képviselő rendelkezésére és ő csütörtökön reggel elindult Aradról Budapestre. **Magával vitte az aradi üzletvezetőséghez tartozó máv. alkalmazottaknak 21 tagu küldöttségét is, akiket felüggesztett állásuktól az aradi üzletvezető.**

Barabás Béla motoros kocsija akadálytalanul haladt át a közbeeső állomásokon, a hol a sztrájkoló vasutasok éljeneztek Barabást és a Budapestre utazó vasutas testvéreket.

Az egész vonalon tüntettek a vasutasok és a Barabás motoros kocsija szerencsésen meg is érkezett Budapestre, ahol a vasutasok ezrei fogadták Barabást és az aradi vasutasokat.

Végh Gyula bocsánatot kér.

Rendkívüli kiadásunkban már említést tettünk Végh Gyula főkapitány és dr. Krivácsy Géza máv. titkár lovagias ügyéről. Krivácsy két huszárkapitánnyal elégtételadásra szólította fel a főkapitányt szóbeli sértése miatt.

Végh Gyula a békés elintézést tartotta helyénvalónak. Helyesen. Krivácsy Géza dr. két megbízottjával megjelent délután a főkapitány hivatalában, aki kijelentette, hogy sajnálja a dolgot és bocsánatot kér.

Krivácsy elfogadta a bocsánatkérést, de kijelentette, hogy az ő kifejezései jogos bírálatát képezték a főkapitány meggondolatlan eljárásának.

Erre dr. Krivácsy és segédei eltávoztak. Végh Gyula ekkor, eszéhez kapván, utánok sietett és azt mondta:

— E szerint én maradtam csávában? — kérdezte.

— Ugy látszik — felelte Krivácsy és segédeivel eltávozott.

Országgyűlés.

És a vasutasok ügye.

Perczel Dezső elnökölt.

A nyitány Kubik Béla felszólalása volt. Személyes kérdésben kijelenti, hogy a ház től bocsánatot kér „az elnök hazudik”-féle tegnapi közbekiáltásáért.

Megy a vonat felfelé . . .

Ezután Tisza Pista, mint népszinmű énekes mutatkozott be a „Megy a vonat felfelé” című nótával. Ugyanis Tisza Pista a kereskedelmi miniszter helyett elegáns pózzal kijelenti, hogy ma két irányban indultak el a vonatok, *katonai fedezet mellett*, az egyik felfelé Bécsbe . . . És hiszi, hogy délután valószínűleg elindulhat Püspökladány felé, sőt a rózsás kedélyű elnök miniszter azt is hiszi, hogy holnap már alighanem a normális forgalom is helyreállítatik és a vasuti állásokra is elővagy már jegyezve ezer néhány ajánlkozó; de mielőtt a törvény szigorú terére lépne, kötelessége még megtenni az utolsó intézkedéseket. Ezért jelentette ki Vörössnek, hogy kész tárgyalásokba is bocsájtkozni. Vöröss azután az ő közvetítője volt. És midőn öt késő éjszaka felkereste a tárgyalások után, azt adta elő, hogy reményli a rend helyreállítását, ha a kormány a pontokat elfogadja, melyeket ő részben teljesíthetőnek is talált. A baj az volt itt, hogy a sztrájkolók vakon mentek a küzdelembe, a javaslatot sem ösmerték; hiszi, hogy a javaslat nyugodt tárgyalása lecsillapítja a kedélyeket. Arra kéri a napirend előtti felszólalókat, hogy kerüljenek minden olyan kifejezést, a melyek a dolgokat mérgezhetik, hogy végre elfogulatlanul, egyöntetűen oldhassák meg a kérdést.

Az ellenzék és a kormány.

Polónyi Géza pártja nevében sajnálja a mozgalom kitörését. Azonban a kormány a mozgalommal szemben tapintatlanul járt el és intézkedéseivel megsértette a gyülekezési jogot. A vasutasok letartóztatása hivatalos hatalommal való visszaélés. (Helyeslés balról.) **Pártja közjogi sérelmet lát ezekben. Ezért kötelessége a kormányt felelősségre vonni. Különös vitéz a miniszterelnök is. Tegnap még szuronyokkal fenyegetődik és ma megjuhászodik . . .** A felelősségre még ráternek idővel, most sürgős intézkedést kér.

Tisza újra azt feleli, hogy e kormány nem zárkozik el a tárgyalásoktól.

Hock János védelmébe veszi a vasutasokat. A sztrájkért első sorban a kormány hibás, mert rendeletileg tiltotta el a nagy gyűlést. Az országra háramló anyagi károokra tekintettel azonnali intézkedést kér.

Legujabb.

A nagy gyűlés.

A vasutasok vízontagságos nagy gyűlését délután tartották meg, melyre vonatkozólag, nem rendes tudósítónktól, este 8 óra 15 perczkor a következő rövid távirati értesítést vettük:

„A nagygyűlés délután 2 órakor megvolt. A kormány feltételeit nem fogadták el. Követelik 24 óra alatt az új fizetési törvényt és annak a pótlékkal együtt 24 óra alatti utalványozását és a mozgalom ellenes tisztviselők azonnali elbocsátását. Tárgyalás egyelőre megakadt, estére tovább folytatják az alkut.

Három vonat elindítása.

Ma Budapestről összesen három vonat indult el egy-egy Marchegg, Bruck és Szolnok felé. De ezek csak a pálya szemmel tartása és vizsgálása szempontjából indítottak utnak. Igazgatósági tagok vezetik és csak katonákkal voltak megrakva.

Az államvasuti politika.

Hogy a közönség zsebére is mily lelketlenül spekuláltak az államvasutak politikájának intézői, mutatják az alábbi esetek is:

1. Behozták mindenféle szállítmány után a 6 filléres értesítési díjakat, amelyekből százezrekre rugnak a jövedelmek.

2. Behozták a szállítási díjszabásoknál a kerekösszegű kiegészítést, úgy hogy a szállító a tarifa szerinti összegnél a filléreknél 3 helyett 5 fillért, 7 helyett 8 fillért kénytelen fizetni.

3. Felemelték a zónát és 14 helyett 16 távolsági szakaszt állapítottak meg.

Milliók folynak be ezen „közönségnyuzó reformok” révén az államvasutak pénztárába. Mikor e „reformokat” létesítették, azzal a vakmerő hazugsággal álltak elő, hogy a vasutasok fizetésrendezésére fordítják a befolyó összegeket. Az egész ország megnyugodott ebben és most kiderült, hogy az egész ország közvéleményét félrevezették a vasuti basák.

Telefon hírek.

Éjszaka 12 óra 45 perczkor.

Katonai vasutak

Még mindig azt hiszi a kormány, hogy letörheti a vasutasok mozgalmát, Ez is mutatja, hogy nem áll a helyzet magaslatán. Hiszen ez képtelenség.

Berendelték szolgálatra a katonaság vasuti ezredjét Budapestre és mert ez is kevés, a mozgósítását is elrendelték a vasuti ezrednek.

Az este elindult az első katonák által vezetett vonat Bécs felé. Katonák vezetik. Minden állomáson megállt és újra feleltették a személyzetet. **Sok állomáson egyetlen lelket sem találtak.**

Ma Szabadka és Miskolcz felé indult katonai vonat ugyanilyen célból, **reggel 8 órakor pedig Szolnok—Püspökladány és Debreczen felé.**

Tekintettel a helyzet kétségbeesett voltára, a kormány mozgósította még az iparfelügyelőket is, akik a gépkezeléshez értenek.

Reggel 6 vonatot tudnak Budapestről indítani,

Sztrájkoló főtisztviselők.

Az igazgatóság berendelte a vonatvezetéshez értő főtisztviselőket is a budapesti jobb és balparti üzletvezetőségtől, valamint az igazgatóságtól. **Ezek azonban felháborodással utasították vissza a rendeletet és most ők is sztrájkolnak.**

Kimondták a sztrájkot újabban a vasuti főműhely összes alkalmazottjai.

Hamis hír.

Este 8 órakor a sztrájknyán megjelent Sarlay állomásfőnök, akit felfüggesztettek és azt a hamis hírt kürtölte világgá, hogy a kormány a vasutasok összes követeléseit teljesíteni hajlandó és Veres Lászlót bizta meg a határozat kihirdetésével.

Este 9 óra után érkeztek meg a sztrájkbizottság tagjai és e **hazug hírt megcáfolták** Igy lett hát áruló Sarlay is.

Margulit Kálmán.

Délután a sztrájkbizottság élén előértekezletet tartottak, amelyen Margulit Kálmán, a vasutasok mozgalmának lelke, akit nyugdíjba kergettek ezért, kiméletlenül ostromozta a kormány kétszínű eljárását és a világ szégyenének bélyegezte. Felolvasta a vasutasok követeléseit, amelyeknek teljesítését 24 óra alatt követelik.

1. Az előléptetések január 1-től számítottanak. (T. i. a fizetés-emelés.)

2. Az 1903. évre utólag utalják ki a pótlékot. (T. i. a fizetés-különbözetet.)

3. Törvényerőre emeljék az 1901. évi memorandumot.

4. Alkottassék meg a szolgálati pragmatika.

Viharos éljenzés kísérte Margulit szavait.

Turcsányi Pál, Apró Gyula hasonló értelemben beszéltek. Tudatták, hogy a sztrájkolók a Bosnyák-vendéglőben egyelőre naponként egy koronát felvehetnek. Azért csak ily csekély összeget, hogy **hetekig eltengődhesse-nek és kibójtólhessék a kormányt.**

Feile Artur a vidékiek nevében kijelenti, hogy Budapesten maradnak mindaddig, amíg követeléseiket ki nem vivják.

Egyhangulag fogadta el a nagygyűlés a Margulit előterjesztéseit.

Vasutasokat verbuválnak.

Semmisem bizonyítja inkább a kormány fejvesztettségét és óriási zavarát, mint hogy már a **vasutasok verbuválására** is ráadták árva fejöket. Mindenféle kétségbeesett, rokkant, elbocsátott, elcsapott, az özönvíz óta nyugdíjazott alakokat csábítgatnak a szolgálatra, sőt próbálatlan vállalkozó lelkeket is. Az áruló szolgálatra kész altiszteket pedig a tiszti rangra való előléptetés ígéréssel készülnék megbódítani, ha tudniillik — ez a világgá bocsátott minden kevély fenyegetőzéseiknek bekoronázása! 48 óra alatt szolgálatba nem állanak a derék vasutasok.

Nos, hát ti csavargók, ti csirkefogó urak, pályazzatok. Tárt karokkal ölel keblére titeket a Tisza István társasága, mely ha mihamar nyakát nem törí, szer volna ime önző célból a magyar vasutak megbízhatóságát és hitelét is „vabank” kártyára tenni. Amde ebben az élet-haláljátékban nyakokat török a hamis játékosok és minden ostoba fenyegetődés és hetvenkedés daczára győzni fog a vasutasok igaz ügye.

Ünnepelt mozdonyvezető.

A mai gerincetlen puhány világban, a csuszó-mászók rut hulló seregében kimagasló fehér aczél ember **Kacsó mozdonyvezető**, a budapesti mozdonyvezetők erős és bátor vezére, a ki nagy befolyásával sztrájkba vitte a többi mozdonyvezetőket is. Ezáltal adták meg a nyílt jelt az országos vasutas sztrájkra.

Ezt a **Kacsó mozdonyvezetőt** a sztrájknyán valósággal ünneplik a vasutasok.

A király aggodalma.

A kormány kétségbeesett helyzetét jellemzi ez a késő éjszaka érkezett hír is, melyet azonban, mivel nem rendes tudósítónktól származik, fen-tartással közlünk, hogy **a király is aggodalmasan figyeli** a sztrájk fejle-ményeit. És midőn a halálugrásra el-szánt Tisza István, a forgalom erőszakolt megindítása céljából, a vasuti ezred kirendelését kérte a királytól, állítólag a király így intette volna Tiszát:

— **Jól vigyázzon Tisza, mert még a szuronyosok is sztrájkba lép-hetnek.**

Az általános munkás-sztrájk.

Debreczenben ezünetel a munka.

Még 48 óra előtt ki hitte volna, hogy Debreczenben egyetlen éjszaka alatt szervezni lehessen a munkásság ezreit? ki hitte volna, hogy olyan munkások, akik sorsukkal elégedetten fekszenek le este, reggelre kelve beszün-tetik a munkát csupán azért, hogy igazságtalanságot szenvedett munkás társaikkal együtt és a hatóság tulkapásai ellen tüntessenek.

Nemcsak a bérharcz teljes győ-zelméért folytatják a küzdelmet, *elég-tételt is követelnek a durva sérel-mekért*, amelyekben a hatóságok része-sítették őket. Egyébként a legújabb eseményekről az alábbi tudósításunk számol be:

Megakadályozott vérengzés.

Csak lapunk megjelenése után vált nyilvánvalóvá az a veszedelem, mely Debreczen város békéjét és közbiztonságát fenyegette az által, hogy a város összes munkásai, *mintegy nyolc-ezeren*, nem tudván, vagy nem törődve a belügyminiszter rendelkezésével, délelőtt 11 órakor *tüntető felvonulást akartak rendezni a sztrájk tanyáról a városba*. A gondviselés és két lelkes munkásbarát ember elszántsága akadályozta meg, hogy sok száz ember kion-tott vére fesse pirosra a kövezetet. **Jánosi Zoltán** ev. ref. lelkész és **dr. Kardos Samu** ügyvéd fél 11 órakor nyerték azt az érte-sítést a munkás vezérektől, hogy 11 órakor indul zárt hatos sorokban, zászlók alatt a nyolcezer főnyi munkástömeg a városba. A kritikus helyzet nem engedett semmiféle fontol-gatást. *Itt cselekedni kellett.*

Debreczen munkás népének ezen két igaz barátja kocsiba ült és kiment a sztrájk tanyára a munkásvezérekkel együtt. **A tömeg már zárt sorokban indulóban volt**, mikor ki-érték és a tüntető felvonulástól csak hosszabb rábeszélés után állottak el.

Tanácskozás a teendők felett.

Délután **Jánosi Zoltán** ev. ref. lelkész lakásán összegyűltek **dr. Ferenczy Gyula**, **dr. Jászi Viktor** és **dr. Kardos Samu**, vala-mint a szervezett munkások öt tagu küldöt-tisége, nevezetesen **Gál István**, **Nánási Lajos**, **Szabó Endre**, **Vázsonyi Mihály** és **Jolsvay Mihály**.

Abban állapodtak meg, hogy **dr. Jászi Viktor** és **dr. Ferenczy Gyula** eljárnak a főispánnál és **Kovács József** 48-as polgár-mesternél, hogy felvilágosítsák őket a munkások rendkívül izgatott helyzetéről és kér-jék őket a *békés felvonulás megengede-*

sére és utasítsák a főkapitányt. Domahidy Elomér főispán kijelentette, hogy ez az ő hatáskörét meghaladja, mert ebben a miniszter rendelkezése után egyedül a bel-ügyminiszter intézkedhetik.

Ugyanilyen álláspontot foglalt el **Kovács József** 48-as polgármester is.

Ilyen körülmények közt a munkások vezetői külön táviratban kérték **Tisza** István miniszterelnököt a felvonulás engedélyezésére. A munkásokkal egyidejűleg másik távirat is ment a belügyminiszterhez, melyet az alólnevezettek irtak alá, szintén kérve a minisztert, hogy *az izgalom levereté-sére egyedül biztos utat*, a békés felvonulást, a munkások körmenetét ne akadályozza meg.

Intézkedés történt arra nézve is, ha a miniszterelnök időközben Bécsbe ment volna, a *távirat utána küldessék.*

Ezen táviratok elküldése után **dr. Kardos Samu** a munkásvezérek kíséretében kiment a sztrájk tanyára, hogy a tömeget a történekről felvilágosítsa és őket békére, türelemre és kitartásra intse.

Bármily nagy volt is a munkások elkeseredése a főkapitánynak és csendőrségnek velők szemben tanusított s kihívó magatartása miatt, nemcsak csendben és türelemmel, de valóságos áhitattal hallgatták **dr. Kardos** szavait, kit a munkásvezérek **Szabó Endre** és **Jolsvay Mihály** is támogatták, sőt a munkásokat arra kérték, hogy ksebb csoportokban oszoljanak szét és várják meg a belügyminiszter intézkedését; így remélhető, hogy a kedélyek lecsillapulnak és ha a munkások okos és higgadt tanácsadóikra hallgatnak, a nyugalom és béke rövid időn helyre áll.

Csendőrök a sztrájk tanyán.

Délután öt óra tájban **Bodnár** csendőrőrmester vezetése alatt 4 szakaszvezetővel 7 tizedessel jelent meg a sztrájk tanya mellett. A munkások ezrei tódultak oda, de a vezetők higgadságra intették őket. Mikor a csendőrök látták, hogy összeütközésre nincs kilátás, a munkások nyugodtan viselkednek, ellovagoltak a temető sarkába, a Czepléd utca végére, ahol a sztrájk-vezetők is megjelentek.

Itt **Bodnár** csendőrőrmester *elrendelte*, hogy a tizenötös, tizes vagy hatos sorokban való bevonulását a munkásoknak nem engedélyezi.

Csak higgadtan és nyugodtan.

Nagy és mély hatást keltett a sztrájkolók közt **dr. Kardos Samu** beszéde. Elmondta, mi lenne akkor, ha meggondolatlanul az erőszak terére lépnének és hatóság engedély nélkül tartanak meg a tüntető körmenetet. Vagy száz ember vére ártatlanul hullana, ugyanannyi özvegy és két árva maradna kenyér nélkül — és e szörnyű vérengzés után megeshetne, hogy *megérkeznék a belügyminisztertől az engedély a körmenet megtartására*. Ki lenne felelős a vérontásért, a tömeggyilkolásért? Ki gondoskodna az özvegyekről és árvákról?

Ez a közvetlen igazság lehetőségének példázata óriási hatást keltett a munkásokra. Mindenki belátta, hogy **Kardosnak** igaza van. Lelkesen éljenezték is mindaddig, amíg kocsiján el nem távozott.

Csendőrök a városban.

Hat óra után kezdett hazaszéledni a munkásnép az olajütői sztrájk tanyáról. A munkások apróbb csoportokban, rendezettség nélkül széledtek el, hogy ma, pénteken mi-

nél korábban jelenhessenek meg ott személyesen.

Mikor a munkások a **Kossuth** utcán végig apróbb csapatokban felvonultak, az ereje öntudatában levő tömeg egyetlen szó nélkül vonult el a csendőrök előtt. Még csak rájuk sem nézett.

Ezalatt a főkapitány gyalogsendőröket is kért és azok el is állották a **Kossuth** utca torkolatát, holott szó sem volt tüntetésről.

Nyugalom, nyugalom.

— Nyugalom, nyugalom, erről beszéltek a munkások is — és éppen ezért nem is történt semmi baj. Helyes. *Nem szabad* bünös alkalmat nyújtani a hatósági tulkapásokra.

Mi lesz ma?

Ma, pénteken reggel ismét kivonulnak a sztrájk tanyára és várni fogják a körmenetre való engedélyt. A reggeli órákban százával vonulnak ki az olajütőbe. Hogy mi lesz, senki sem tudja.

Akik nem sztrájkolnak.

Az újjászervezett szociáldemokrata párti munkások debreczeni szervezetének elnöksége az alábbi felhívás közlésére kérte lapunkat:

Figyelmeztetés! Kisgazdák, mezői munkások és napszámosok! Testvérek kérünk benneteket, hogy semmiféle zavargásba magatokat belevinni ne engedjétek. Gondoljátok meg, hogy mindannyian család apák vagyunk s mindazokkal nyugodt szervezkedéseketeknek ártanátok. *Testvérek*, el fog érkezni azon idő is, mikor a mi kérésünknek is helyet fognak adni, de egyuttal tudatunk benneteket, hogy a mi 11-es szakbizottságunk az iparos testvérekkel sem sztrájk sem más ügyben nem tárgyal. De szívvvel lélekkel velük érezzük, mi ugyanis gyűlést jelentettünk be, egybekötve május 1-ének megünneplésével, mely mindezekre a meghívók a napokban lesznek kiosztva, kérem a szak és a választmányi tagokat vasárnap délután azaz 24-én délután 5 órakor értekezletre a **Korona** vendéglőbe megjelenni sziveskedjétek. Kérünk benneteket, hogy minden zavargástól magatokat távol tartsátok. Mutassuk meg, hogy ha nem vagyunk is szervezve, de meg tudjuk nyugodtságunkat őrizni testvéri szeretettel. Kisgazdák, mezői munkások és napszámosok 11-es bizottsága nevében **Fülöp** László elnök.

Tisza gróf Kardos Samuhoz.

Késő éjjel értesültünk, hogy **Tisza** István gróf belügyminisztertől éjfélkor távirat érkezett **dr. Kardos Samu** ügyvédhez a délután feladott táviratára válaszképpen, t. i. amelyet a munkások körmenetének megtartása érdekében intézett **Tisza István**hoz. A távirat szövege szószerint a következő:

Kardos Samu dr.

ügyvéd urnak

Debreczen.

Munkások felvonulását csak abban az esetben engedélyezhetem, ha a rendért és biztonságért ügyvéd ur, dr. Ferenczy Gyula, dr. Jászi Viktor tanárok és Jánosi Zoltán lelkész urak is személyesen felelősséget és kezességét vállalnak.

Belügyminiszter.

Igy a távirat, a melyre vonatkozólag **dr. Kardos Samu** még az éjjel

kijelentette, hogy a maga nevében a személyes felelősséget és kezességet elvállalja.

Ma, pénteken délelőtt a többi aláírókkal még értekezni fog és azután együttesen kimennek a sztrájk tanyára, hogy előszóval közöljék elhatározásukat a munkásokkal.

Mint értesülünk, ugyanily szövegű táviratot kapott a polgármester is.

A mézpipáról.

(Munkás dal.)

Tajtékpipám, te csak maradj,
Hadd lépjen ott a sűrű por.
Bár büszke, czifra, drága vagy:
Nem a pohár a fő; a bor!
Téged szeretlek — téged ám —
Oh négy filléres mézpipám!

Bolond világ! Külsőre néz,
Nem arra, hogy mi van belül.
Az emberek beszéde méz,
De, hajb, ki érez emberül?
Téged szeretlek — téged ám —
Oh négy filléres mézpipám!

Bolond világ! Csillog, zörög,
Bárgyu bohóc sipkája lett.
De hallga: messze már dörög
Itélet a felhők felett.
Téged szeretlek — téged ám —
Oh négy filléres mézpipám!

Duzzadva ég a jó dohány
A mézűregben, száll a füst...
Lávát a vulkán torka hány,
A katlanon forr, zug az üst...
Téged szeretlek — téged ám —
Oh négy filléres mézpipám!

Ébrednek már a milliók.
Pattogni kezd rozsdás bilincs.
Harcz lesz. De győznek majd a jók.
Jövel szabadság, égi kincs!
Téged szeretlek — téged ám —
Oh négy filléres mézpipám.

A régi forma törmelék.
Uj élet és új tartalom!
Király a „rongyos csöcselék.”
Az ember ember s nem barom!...
Téged szeretlek — téged ám —
Oh négy filléres mézpipám!

Bolond világ, az éj merül.
Nem hozza vissza senki sem.
A mézpipára felderül
A szebb jövő. Tudom, hiszem!
Téged szeretlek — téged ám —
Oh négy filléres mézpipám!

Sebestyén diák.

UJDONSÁGOK.

Szülők és mesterek figyelmébe.

Az este szerkesztőségünkben jártak a munkások vezetői, akik panasztartották, hogy a sztrájk tanyán feltűnően sok az iskolás gyermek és inas, akik a komoly munkások biztonságát is veszélyeztetik, mert az ilyen meg gondolatlan inasgyerek egyetlen kő eldobásával képes a csendőrség legborzasztóbb eljárását, a vérfürdőt provokálni és esetleg száz és száz áldozata lehet az ilyen meg gondolatlan inastettnek.

Ezért a munkások nevében és megbizásából mi is a legkomolyabban felszólítjuk a szülőket és a mestereket, hogy a legszigorubban tartsák távol e rakoncátlan, könnyelmű és megfontolásra képtelen gyerkőcshadát a sztrájk tanyától, ahol ezentul az éretlen suhanczok jelenlétét úgy sem tűrik meg.

— **Bartha Béla dr.** a debreczeni jogakadémia kitűnő tanára és a „Debreczeni Független Ujság” illusztris munkatársa írta lapunk mai vezető cikkét, amelyet külön is figyelmébe ajánlunk olvasóinknak.

— **Debreczen és a vármegye telefonhálózata.** Hajdúvármegye és Debreczen város között ismét megindultak a tárgyalások a vármegyei telefonhálózat felállításáról. A tervezet szerint a város hosszú határán keresztül vonuló telefonvonal építése, ha a hortobágyi csendőrség és az ohati két major is bekapcsolatlik a hálózatba 15,976 koronába kerül. E telepek bekapcsolásához már ennek ennek előtte is ragaszkodott a város közönsége és csak ezen feltétel mellett volt hajlandó a költségekhez nyolcz ezer koronával hozzájárulni. Ámde a vármegye ezt keveselte. Rásó Gyula alispán közelebb ismét átitott a városi tanácsához abban a reményben, hogy a több tekintetből fontos és közhasznú intézmény jelentőségére való tekintetből sikerülni fog a két érdekelt törvényhatóság együttes működését kieszközölni. A tanács az újabb megkeresésre hajlandónak nyilatkozott tizezer korona hozzájárulásra nézve javaslatot tenni a közgyűlés elibe, ha ellenében a csendőrség és az ohati majorok is telefonösszeköttetést kapnak. Erre az alispán ma választott, részletezve ismét az előállítás költségeit, amelyből csupán a város belső és külső területén felállítandó oszlopok értékére, ezek kiszállítására és a kettős huzal ára kerek tizezer korona esik. Mindazonáltal, ha tizezer koronát a város megszavaz, az alispán viszont indítványozni fogja a vármegyei közgyűlésen, hogy ezen hozzájárulásért a hortobágyi csendőr laktanya is bekapcsolatossék a hálózatba. A mátai telepek a fővonallal való összekötése külön 2700 koronába kerülne.

— **Csokonay-est.** Egy minden ízében tartalmas, tanulságos és gyönyörködtető estét rendez f. hó 28-án az öreg Dalárda a Csokonay körrel együtt. A homályból kiásott, Csokonay városában is ismeretlen Csokonay nótákból és azok keletkezési történetének ismertetésével s a Csokonayra vonatkozó, a közönség előtt ismeretlen reliquiák kiállításával. A gazdag műsor, melyet most állít össze a rendezőség, irodalmi eseménynyé avatja az április 28-iki estét. A Bika disztermében tartandó ünnepély páholyjegyei 23-tól kezdve válthatók Borsos Kata diszjúru üzletében. Az 5 koronás páholyjegyet, úgy a városi Dalegylet, mint a Csokonay kör alapító és pártoló tagjai kedvezményes féláron válthatják meg.

— **Thaly diszoklevele.** A dr. Thaly Kálmán diszpolgári oklevelét ma kellett volna átadni az öreg kurucznak, de a vasutasok sztrájkja miatt a küldöttség a jövő héten utazhat csak Budapestre, ha ugyan addig teljesíteni fogják a vasutasok követeléseit.

— **Furfangos magyar.** Az utca porában gyémánt csillogását vette észre Nagy János vámspécsi magyar. Megörvendezett neki és beküldte Gasparik ék-

szerészhez, mert melegen érdeklődött a ritka lelet értéke iránt. Az ékszerész rendőrt hivatott, aki a magyart bekísérte a bűnügyi osztályhoz, ahol kihallgatásakor oly ügyesen védekezett a magyar, akár csak a törvényismerő ember. Azt mondta, hogy igenis találta az ékszerész, be is küldte Gasparik ékszerészhez, de nem akarta eladni, csak az értékére volt kíváncsi. Arra a kérdésre, hogy mért nem szolgáltatatta át a talált ékszer a hatóságnak, azt felelte, hogy ő Debreczenben nem ismerős, mert ő pécsi ember és ő a pécsi bírónak akarta átadni. Szóval a furfangos magyar oly ügyesen vallott, hogy még kihágási eljárást sem lehetett ellene indítani. No már azt meg is kell adni, hogy Pércsen rakás számra teremnek a furfangos magyarok, úgy hogy ügyvéd se tudna megélni a falujokban.

— **Elmaradt bizottsági ülés.** A város szervezeti szabályzatának átdolgozását csütörtökön kezdte volna meg Domahidy Elemér főispán elnöke alatt a bizottság, de a közbejött, országos jelentőségű események miatt bizonytalan időre elhalasztották a bizottság tárgyalásait.

— **Budapestten rekedt rendőr.** Beteg gyermekét vitte föl Budapestre Imre József debreczeni 75. számú rendőr, hogy odafent műtétet végezzenek rajta. A szegény rendőr 2 napi szabadságot kapott, de a vasutasok sztrájkja miatt Budapestten rekedt.

— **Iskolamegnyitás.** Az ág. hitv. ev. iskolában a tanítás már megkezdődött, mert a városi főorvos a polgármesteri hivatalnak bejelentette, hogy a dezinficiálás megtörtént és a rendszeres tanítás megkezdhető.

— **Legeltetés a tilosban.** A debreczeni vásárra 920 darab juhott hajtott fel Márki István és éjnek idején a Nagy Jakab legelőjén legeltette. A rendőrség mezőrendőri kihágásért indította meg ellene az eljárást és 50 korona pénzbírságra, 90 korona hajtópénz és 920 korona kártérítésre ítélte, amiben meg is nyugodott.

— **Mérgezes vasedények.** A rendőrség csütörtökön zár alá vette a debreczeni vaskereskedésekben a Rakodgyay és társa zsolnai vasgyárában készült, összes vasedényeket, amelyekről a vegyvizsgálat megállapította, hogy mérgezes, az emberi szervezetre veszedelmes anyagokat tartalmaznak. A rendőrség az elkobzási eljárást is folyamatba tette. Figyelmeztetjük a közönséget, hogy az ezen gyárból származó vasedényeket ne használja.

— **Az elhagyatott kis leány.** A temetőben fogta el a rendőrség Erdős Mária nevű 8 éves leánykát, amint a sirokról a virágokat tépdeste. A rendőrség a szegény anyát vonta kérdőre miatta és ráhuzta a törvényt, a bírságot, amelyet a tárgyaláson véletlenül jelen volt dr. Fejér Ferencz ügyvéd fizetett ki az anyja iránti szánalomból.

— **Verekedés.** Halálos ellenségek Weisz Géza és Guttmann Mayer. A sors szeszélye a Csapó-utcán hozta össze őket és úgy összeverekedtek, hogy a bűnügyi osztálynál kellett a két atyafit elő állítani, ahol a közbotránnyokozásért a kihágási eljárást megindítják ellenük.

— **Talált női kézitáska.** Borsos Sándor, a debreczeni realiskola III. osztályu növendéke az utcán női kézi táskában 5 koronánál több összeget talált az utcán és a becsületes megtaláló azonnal a bűnügyi osztálynak adta át. A tulajdonos jelentkezzen.

x Pó
zöltetnek a
ben levő F
czen, Csap
földbirtokra

ben. Ma
megdőbber
reczeniekre
a vasutaso
előző napo
erre a vá
egy a felh
kely volt r
24800 drb
az áratat
de ezen k
vasutas ka
sabb áraka
következő
44 korona
egy éves v
gyar anya
kos 30 ko
pár magya
6 éves sz

Dok
erősen ké
félég-medő
Doktor ur
melyet a
nem nagy
latott a d
Krémert
széssel,
fukarkodo
állványt k
ebben a
napi alka
beszámoló

REC

Min
multunk

szólt To
közben M
micsoda

Mis
élvezetét

To
oly halk
szólt.

érted?
szélnéd,
akarod.

Mi
távolabb
Torhayv
szélgeté

A
néztünk
ült a m
mely ol

egyik
Miska n

x **Pénzköcsönök** gyorsan kieszközöltetnek a 26. pénzügyminiszter által összeállított és az államháztartásról szóló törvényben levő Rácz Béla bankirójában, Debreczen, Csapó-utca 12. Törlesztési köcsönök földbirtokra és kisebb bérházakra is.

Közgazdaság.

Országos juh-vásár Debreczenben. Ma folyt le az országos juh-vásár, megdöbbentően csekély sikerrel. Reánk debreczeniekre a lehető legrosszabbkor ütött be a vasutasok sztrájkja, éppen a juhvásárt megelőző napon és így a kik utban voltak, hogy erre a vásárra eljőjenek, ott rekedtek és úgy a felhajtás mint az adásvétel oly csekély volt mint talán még soha. Felhajtott 24800 drb, melyből elkelet 13290 drb. A mi az árakat illeti, nem lehet éppen keveselni, de ezen körülmény mutatja, hogy ha ez a vasutas katasztrófa be nem üt, még magasabb árakat lehetett volna elérni. Az árak következők voltak: Két éves anyabirka párja 44 korona, két éves ürü párja 34 korona, egy éves ürü párja 29 korona, egy pár magyar anya-juh 38—42 korona, egy tenyész kos 30 kor, egy 2 éves kos 20 korona, egy pár magyar bárány 6 hetes 13 korona, egy 6 éves számár 40 korona.

Színház.

Doktor ur. A színház személyzete erősen készül a Hajduk hadnagyára s így félig-meddig pihenésképen került színre a Doktor ur. Meg is látszott sok jeleneten, melyet a szereplők kedélyesen elnevettek. A nem nagyszámú közönség különben jól mulatott a darab kacagató jelenetein s kivált Krémer pompás Puzsérját honorálta tetszéssel, aki az aktuális vicczekkel sem fukarkodott. **Hahnel** Aranka két szép virágállványt kapott tisztelőitől, hogy miért éppen ebben a szerepében és miért éppen a tegnapi alkalommal, arról bizony nem tudunk beszámolni.

(—s—a).

REGÉNY-CSARNOK.

A végzetes tréfa.

(Elbeszélés.)

Irta: **Petrus Jenő.**

Mindnyájan meglepetést szinlelve bámultunk rá.

— Hogyan?

— Még el sem mondhatom nektek, szólt Torhay, lemondólag intve kezével, miközben Miska mellé huzva leült, sört iszol? micsoda...

Miska ahelyett hogy megokolná a sör élvezetét, halkán kérdezte!

— Még nekem se mondanád el?

Torhay gondolkodni látszott, aztán színt oly halkán Miskához közelebbre huzódva szólt.

— Neked elmondhatom, de senkinek érted? — senkinek másnak. S ha te kibeszélnéd, bajba kevernéd, jöjj félre, ha akarod.

Miska legott leugrott a székről s egyik távolabb eső szegletasztalhoz tartott, hol Torhayval együtt helyett foglalva halk beszélgetésbe eredtek.

A beavatottak, köztük én is, komolyan néztünk össze, de mindegyikünk ajkán ott ült a mosoly s szemünkben a dévaj sugár, mely olykor-olykor a félreülőkre villant.

— Meddig jön még Gábor? Kérdé egyik ügyvéd hosszas szünet után, hiszen Miska nem piarista.

— Látszik, hogy a papoknál nevelked-

tél. Minden hasonlatodat a reverenda körül találod, válaszolt vissza Miska, észrevehető ingerült hangon.

A társaság hangos nevetésben tört ki, mely még a szomszéd asztalnál ülő vendégekre is elragadt.

— Na, jertünk közéjük Mihály, szólt Torhay felállva, látod mennyire zavarnak. Majd a többit elmondom máskor.

— Varj csak Azt mond még, hogy hol... szólt Miska Torhayt visszatartva.

— Ez néhány szót mondott neki hozzá bajolva, halkán, melyre a Miska arczán az öröm csaknem sugárzni kezdett.

— Asztalunkhoz léptek s Torhay bort töltött Miskának s kociztattak.

— A Miska kezében reszketett a pohar s valami belső öröm fénylett szemében, mely mindnyájunknak feltűnt.

— Ily örömsugarzó arcot még csak egyet láttam életemben, egy szatócsét, ki táviraton azt az értesítést vette, hogy egy igérvénnyel 200.000 forintot nyert.

Miska már nem találta magát jól társaságunkban. Pedig az ritka eset volt nála. Készülni kezdett s a marasztaló szavakat sok teendőivel mentegetve magát bucsuzott s eltávozott.

— Torhay azonnal felállott s egy másik ajtón utána ment.

— Vajjon sikerül-e? kérdezte egy mellettem ülő szőszke ügyvéd.

— Én azt sem tudom, hogy mi? szóltam.

— Miskát kiküldeni a Nagyerdőre, válaszolt halkán.

— Minek? kérdém.

— Pénzt ásni, válaszolt susogva fojtott nevetéssel.

— Azért ment ki Torhay?

— Igen. Régen terve, hogy megtréfálja Miskát, a miatt, hogy egyik perbeszédében gunyorosan választott s neveltségessé tette, holott csaknem kenyeres pajtások együtt. Terve, hogy bosszút áll.

— Ezért nincs helyénja boszu, szóltam

— A perért magáért nem. Azt Miska amugy is megnyerte volna. De a perbeszédben előforduló kicsinyítő kifejezések miatt, melyek a bíró előtt a Gábor tekintélyét kicsinyessé tették.

— Miskának szokása a perekben el lenfelét felingerelni, ha mindjárt testvére is az, hogy hidegvérét elveszítse — szóltam rá — s e taktikával gyakran sikerült szó-perekben győzelmet aratnia. De éppen mert e szokása már közismert, fel sem kell venni.

— Megvan! szólt Torhay, közzénk toppanva ziháló hangon, hahaha...

— Beszélj, beszélj! hangzott a köz-kívánat.

[Folytatjuk.]

Nyílttér.

SZOLYVAI ásványviz.

Elsőrendű szaktérítak vegyelmzése alapján lithion tartalmánál fogva kiváló hatású **köszvény-, vese-, hólyag-, bajoknál, ugyszintén gyomor-, torok-, tüdő-, gége-bántalmaknál.**

Eredeti tulajdonságát éveken át megtartja a palaezokban. **Vasmentes! Könnyen emészthető! Csiramentes!**

Borral igen üdítő ital!

Kapható minden jobb fűszerüzletben és az **Uradalmi ásványvizek bérlőségénél**

Szolyván (Bereg megye).

Prospektus kívánatra ingyen és bérmentve.

VÁROSI SZÍNHÁZ.

Folyó szám 236. Bérlet 169. szám. (A)

Ma, pénteken, 1904. évi április hó 22-én:

először:

A hajduk hadnagya.

Nagy operette 3 felvonásban. Irta: Rajna Ferencz. Zenéjét szerzette: Czobor Károly.

Tavaszi és nyári ujdonságok

Kardos László

üzletében

DEBRECZEN, Kossuth-utca 8.

Az üzlet jóhírnevéhez méltó minőségű izléses és szinttartó női ruha mosó kelmék és pedig **Kartonok, Satinok, Levantinok, Ajourok, Batistok, Duchessek, fehér Pique és selymes szövetek, Zefirek.**

A külső vásártéren

naponta látható

Magyarország legnagyobb

mozgófényképe

(Kinematográf.)

Kezdeté este 5 órától 10-ig. Vasárnap és hétfőn egész nap.

Belépti díj: I-ső hely 40, II-ik hely 30, III-ik hely 20 fillér.

A n. é. közönség szives látogatását kéri

tisztelettel

Winkler Lambert.

Előnyös olcsó szabott árak mellett beszerezhető: első rendű **Bumburgi, Hollandi, Creas és czérna fonal vásznak, Schroll-féle chiffonok, csikós jegyű havasi vásznak, Damaszi asztalneműk, törülközők, minden fajta vászon zsebkendők és rövidárak, ág- és asztal terítők, derék aljtokok saját készítésű paplanok, matracok, továbbá elvállalom mindennemű férfi-, női-, gyermek fehérneműk gyors és pontos elkészítését minta vagy mérték után.**

Teljes tisztelettel

Nádudvary Lajos

Vágó Andor-féle üzlet

Piacz-utca 28. sz.

a nagy tőzsde mellett.

A fent jelzett vászonneműimet előnyös bevásárlásaim folytán, tekintettel a nagy ár emelkedésre, még a régi árak mellett szolgálom igen tiszteit vevőimnek.

A tudomány-egyetem klinikája gyógyczélokra elfogadta és használja
A Kolozsvári (Heinrich J.) Ásvány- és Gyógyszappangyár B. T.
gyártmányait

Kiváló gyártmányaik Kénszappan, Kénkátrány, Kátrány, Borax, Benzoe-, Chreolin-, Lanolin-, Iohliol-, Fehérkátrány, Kénes fehérkátrány-, Epe, Salicyl-, Neutral-gyermekszappan a bőr mindennemű rendellenességei ellen a legnagyobb sikerrel használhatók az egyedül tényleg **desinficiáló** és egyuttal a **legideálisabb toilette-szappan**.

Különlegességünk a Szent László szappan az egyedül tényleg **desinficiáló** és egyuttal a **legideálisabb toilette-szappan**.

Egyedül gyártói a szab. Ásvány-, Hygiea-, Irodaszappanoknak, melynek festéket, zsirt, olajat, vagy bármennemű foltot hideg vízben is azonnal eltávolíttatnak a kézről.

Kapható minden gyógyszerárban és még minden jobb fűszerüzletben és illatszertüzletben.

Apró hirdetések.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Kaiser Salamon Hatvan-utca 2. Ajánlja a legújabb tavaszi újdonságokat u. m. blouz kelméket, női felöltöket, férfi- és női szöveteket, tükröket, képeket és vásznakat a legkényelmesebb heti és havi részletfizetésre.

Vakfoltos tükrök ujjá öntését legolcsóbban vállalja Blatner Gyula üveg- és porcellán üzlete Debreczen, Piacz-u. 42. (a Hungariával szemben).

Svájczi órák törvényes jellel **Horváth óraművesnél** Debreczen, **Hatvan-utca 2.** Javítások 2 évi jótállással, pontosan szabályoz faló órákat is 24 óra alatt saját rendszerű szabályozó készülékkel.

Egy német végzett theologus junius elsejétől állást keres mint német tanító. Beesés ajánlatok a fizetés megjelölésével ezen lap szerkesztőségéhez küldendők.

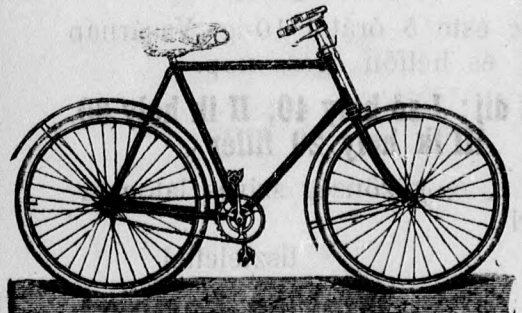
Helyi ügynök felvétetik jó keresetre, czim: kiadóhivatalban.

Boreczet, kitűnő, házilag készült eladó. Czim: Hatvan-utca 9. a házmesternél.

Újságárúsításra férfiak, nők és 14 évesnél idősebb gyermekek jó jövedelemre azonnal felvételnek. Jelentkezzenek a kiadóhivatalban.

Schweitzer Testvérek cég

varrógép és kerékpár áruháza Debreczen, Piacz-utca 56.

Kerékpárok előnyös újításokkal nagyválasztékban, raktárra megérkeztek meglepő **olcsó gyári árakban kedvező részletfizetésre** is árusítjuk. Óriási raktárt tartunk kerékpár alkatrészekben. Nagy mechanikai javító műhely.

2000 drb. nemes rózsató

válogatott fajokban, **cserepekben nevelt**, kapható kertészeti telepemen, Miklós-utca végén, kefégyár mellett.

Virág üzletben **levágott és cserepes virágok, virág munkák izlésesen összeállítva** jutányos árban kaphatók.

Tisztelettel

Janátka Alajos

műkertésznél

Debreczen, Piacz-utca 59.

Kiváló szerencse Töröknél! Felülmulhatlanul

kedvez főáruháznak a szerencse. Rövid idő alatt 15 millió korona nyereségnél többet fizettünk nagyrabecsült vevőinknek; csak a legutóbbi időben is

a legnagyobb nyereséget és pedig:

a **605.000** koronás nagy jutalmat az 57080. sz. sorsjegyre,

a 100.000 koronás főny. a 74366 sz. sorsj. re	a 80.000 koronás főny. a 83061 sz. sorsj. re
a 100.000 „ „ az 52528 „ „	a 70.000 „ „ a 81161 „ „
a 100.000 „ „ a 94780 „ „	a 70.000 „ „ az 5498 „ „
a 90.000 „ „ a 109780 „ „	a 60.000 „ „ az 51613 „ „
a 90.000 „ „ a 83610 „ „	a 60.000 „ „ a 76347 „ „
a 90.000 „ „ a 92787 „ „	a 50.000 „ „ a 4036 „ „

és ezeken kívül még egyéb sok nagy nyereséget.

Ajánljuk ennél fogva, hogy a világ legesélydusabb osztálysorsjátékában vegyen részt. A most következő magy. kir. szabadalmazott 13. osztálysorsjátékban újból

110.000 sorsjegyre 55.000 pénznyereséget

ut és összesen egy hatalmas összeget,

14 millió 459.000 koronát

sorsolnak ki rövid 5 hónap alatt.

A legnagyobb nyereséget a legszerencsésebb esetben
1.000.000 korona.

Továbbá 1 jutalom **600.000**, 1 nyereséget **400.000**,
 1 a **200.000**, 2 a **100.000**, 1 a **90.000**, 2 a
80.000, 1 a **70.000**, 2 a **60.000**, 1 a **50.000**,
 1 a **40.000**, 5 a **30.000**, 3 a **25.000**, 8 a **20.000**,
 8 a **15.000**, 36 a **10.000** korona és még sok egyéb;
 összesen **55.000** nyereséget és jutalom **14.459.000**
 korona összegben.

Az I. osztályu sorsjegyek tervszerű árai:

$\frac{1}{8}$ eredeti sorsjegy frt —.75 vagy kor. 1.50, $\frac{1}{4}$ eredeti sorsj. frt 1.50 vagy kor. 3.—
 $\frac{1}{2}$ „ „ 3.— „ „ 6.—, $\frac{1}{1}$ „ „ 6.— „ „ 12.—

A sorsjegyeket **utánvétellel** vagy az **összeg előzetes beküldése** ellenében küldjük. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk

— folyó évi május hó 2-ig —

bizalommal hozzánk beküldeni.

TÖRÖK A. ÉS TÁRSA

Bankháza Budapest.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főáruházi osztálysorsjáték-üzletei:

Központ: **Teréz-körut 46 a. I. fiók: Váci-körut 4/a.**

II. fiók: **Muzeum-körut 11/a. III. fiók: Erzsébet körut 54 a.**

Rendelőlevél levágandó **TÖRÖK A. és TÁRSA bankháza Budapest.**

Kérek részemre I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget korona összegben (utánvételezni kérem) A nem
 (postautalvánnyal küldöm) tetsző
 (mellékelem bankjegyekben (bélyegeken)) törlendő

Pontos cím: